

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

Dubium I. De varijs acceptionibus Iuris; ac speciatim quid, & quotuplex sit
Ius, ad rem, vel personam aliquam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

QVÆSTIO I.

De Iure & Dominio.

S. Thomas 2. 2. q. 57. & q. 66. a. 1. & 2.

Innes Theologi, cum Sancto Thoma de Iustitia acturi, incipiunt ab explicatione Iuris, vel obiecti Iustitiæ; quod nos itidem observabimus, ita tamen, ut quia Ius alio quodam significato etiam facultatem seu potestatem circa rem & personam aliquam significat, de hoc ipso prius agamus; utpote quod ab ipso etiam iure seu iusto, prout obiectum est Iustitiæ, supponitur. Id enim iustum est cuique præstari, ad quod alter Ius habet; nec ob aliam causam ex Iustitia quicquam alicui debetur, nisi quia hic ad eam rem Ius habet. Quod si Ius nullum in rem vel personam esset, nec iustum, nec Iustitia esse posset.

Proinde bipartita erit hæc questio de iure; in priori agetur de iure, quatenus significat potestatem in rem seu personam aliquam, ubi simul etiam agemus de dominio, vsu, possessione, præscriptione &c. velut effectibus domini, aut generalibus modis acquirendi dominium, tametsi S. Thomas alijs Scholastici fere non nisi ex occasione furti de his rebus agant. In posteriore agetur, de iure seu iusto, prout est obiectum Iustitiæ.

Absoletur autem tota questio septem dubitationibus. I. De varijs acceptionibus Iuris, ac speciatim quid, & quotuplex sit Ius ad rem, vel personam aliquam. II. Quid sit dominium perfectum; quid item vsusfructus, servitus, vsus; & an vsus rei semper sit à dominio separabilis. III. Quid & quotuplex sit possessio; quando acquiratur; & quoniam eius sint effectus. IV. De fundamento, subiecto, & obiectis domini. V. De origine, & varijs modis acquirendi dominium in genere. VI. De præscriptione & vsucapione velut celebratissimo modo acquirendi dominium; speciatim quid sit, quas conditiones requirat, quos effectus habeat; & quantum temporis ad cuius rei præscriptionem sit necessarium. VII. De iure, prout est obiectum Iustitiæ, eiusque varijs divisionibus.

DVBIVM I.

De varijs acceptionibus Iuris; & speciatim quid, & quotuplex sit Ius ad rem, vel personam aliquam.

Ad S. Thom. 2. 2. q. 57. a. 1.

Ius dictum esse, quia iustum est, notavit Isidorus II. 5. Etymol. c. 3. ita ut proinde hoc nomine primo ac principaliter ipsum Iustitiæ obiectum, siue Iustum significetur, iuxta eundem, & S. Thomam q. 57. a. 2. A quo velut principali significato per analogiam quandam desumpta videntur cætera significata Iuris; ut cum 2. legem, velut regulam Iuris. 3. scientiam Iuris. 4. quidquid æquum & legi conforme est. 5. necessitudinem affinitatis & consanguinitatis. 6. locum dicendi Iuris. 7. Judicis sententiam. 8. legitimam facultatem seu potestatem in rem aliquam significat, ut videre est ff. de Iustitia & Iure, & apud S. Thomam hic quæst. 57. art. 1. & 2.

Quamvis autem vocabulum Iuris primo impositum videatur, ad significandam rem iustam; secundum rem tamen prius est Ius, postrema hac significatione acceptum: ideo enim Ius seu iustum est, ut mihi aliquid detur, aut fiat, vel non fiat; quia Ius ad hoc ipsum habeo, non contra, ut dictum. Neque vero semper idem est ordo rerum, qui denominationis. Sanus enim cibus, vel medicina, nonnunquam prior est sanitate animalis, quæ efficit, & tamen hæc utique appellationem sanitatis prius sibi vendicat.

Ius hoc sensu pro legitima potestate acceptum, non est relatio rationis, sed denominatio quædam moralis extrinseca, fundans relationem rationis; quæ ipsa tamen subinde eandem appella-

tionem habet, ut in alijs etiã similibus sæpe accidit.

Hoc Ius varie dividitur. Primo enim aliud est Ius in re, aliud Ius ad re. Ius in re est, quod tribuit actionem realem, seu quod rem ipsam obligatam habet, ita ut ad quemcunque res illa transeat, nobis maneat obstricta; eo quod res transeat cū suo onere. Ius ad rem est, quod directe ac immediate non tribuit actionem in rem, seu realem; sed tantum personalem, siue in personam; nempe quia res ipsa per se nobis obligata non est, quamvis aliqua persona sit obligata, ad rem illam suo tempore dandam. Quo fit, ut si res illa ab hac persona ad aliam transeat, ipsi nobis eam vindicare non possimus.

Ius prioris generis acquiritur per emptionem, & alios contractus, secuta rei traditione. Item per collationem beneficii, testamentum, vel successionem ab intestato, secuta acceptionem.

Ius ad rem acquiritur per stipulationem, aut etiã per donationem, emptionem, mutuū, aliosue contractus, ante rei traditionem. Item per electionem, postulationem, præsentationem ad beneficium; ut & per successionem hereditatis, seu beneficii collationem, ante acceptionem. Vocatur tamen etiam subinde Ius ad re, quod est ad rem nondum existentem, ut Ius ad fructus agri mei nondum productos.

Ius in re, aliud est perfectum; & vocatur dominium late loquendo, quo modo Brissonius vocat dominium non proprietatis tantum, sed & vsusfructus

aliud vero minus perfectum est, quam ut iuxta consuetum loquendi modum, vel amplā etiā dominij appellatione gaudeat. Quale ius v.g. habet depositarius in depositum, Creditor in pignus; vsuarius in rem, cuius habet vsū; qui nimirum solū habent ius quoddā imperfectū, possessionis, detentionis, vel etiam vsus, &c. Et si Conradus de contractibus q. 12. 13. & 14. ius in re idem esse putet cum dominio; quod ad modum loquendi pertinens multum reprehendi non potest.

8 Ius in re per modū dominij, seu ipsum dominiū late loquendo, vix potest aliquo cōmuni cōceptu explicari, cū sit analogum, pportionalitatis ad sua inferiora, qualia sunt dominium *Iurisdictionis*, & *Proprietatis*: Illud est potestas quādā superioritatis, seu ius gubernandi subditos, ad eorū inprimis vtilitatē; hoc vero est ius quoddā disponendi de re aliqua tanquā sua, & in suum cōmodum, seu planius, ius quoddam in rem velut suam.

9 *Dominium Iurisdictionis*, aliud est diuinum & increatum, de quo alibi; aliud humanū, siue creatum. Dominiū creatū, aliud est Ecclesiasticū, propriū scilicet Prælatorum Ecclesiæ (qui tamen, iuxta Euangelij doctrinā Luc. 22. v. 25. 2. Cor. 1. v. 24. 1. Petr. 5. v. 3. Patrum potius, quā dominorum appellationē & sensum affectare debent) ac per se ad spirituale bonum subditorū, finemq; supernaturalē ordinatur; vti est potestas Pōtificia, Patriarchalis, Archiepiscopalis, Episcopalis, & aliæ inferiores.

10 Aliud dominiū Iurisdictionis, est politicū seu temporale, per se quidē temporale solū felicitatē, pacēque, & tranquillitatē publicam procurans; qualis est potestas Impatoria, Regia, Ducalis &c.

Dominium temporale, seu imperiū Magistratus politici, apud Iureconsultos, aut merum est; aut mixtū: Imperium *merum* est, potestas seu ius gladij ad animaduertendū in facinorosos: Imperiū *mixtum*, est simplex potestas Iurisdictionis, cum modico coercendi iure coniuncta, vt videre est apud Brissonium.

11 Nec ab hac diuisione multum diuersa est illa, qua dominium aliud vocatur *altum*, seu superius: aliud *bassum*, seu inferius; quod nempe solum simplicem iurisdictionem continet.

Altum dominium, pro varia regiminis forma, rursum diuidi potest, in Democratiā, Oligarchiā, Aristocratiam, & Monarchiam. Sed de omni hac potestate, seu iurisdictione temporali, eiusq; origine, vi & varietate, ac discrimine, quo ab Ecclesiastica potestate differt, fuse egi lib. 2. Defensionis Ecclesiasticæ Libertatis c. 1. 2. 3. 4. & 6. & non nihil tom. 2. disp. 5. q. 5. du. 1. quæ non opus est hoc loco repetere.

12 *Dominium Proprietatis*, ex parte obiecti, aliud dicitur perfectum seu plēnū, quod nempe completitur proprietatem rei simul & cōmoda eius. Aliud est imperfectum, quod vel sola proprietate rei, absque commodis vel solo vsu seu cōmodis; rei, absque proprietate contentum est: quorum hoc dicitur *dominium vtile*, & non nisi improprie est dominium, iuxta Sotum lib. 4. de Iustitia q. 1. a. 1. Valentiam hic q. 10. pun. 1. Conradum tract. 1. q. 12. Illud vocatur *Directum*: & dominus ipse

priori casu dicitur *Fructuaris*, posteriori autem *Dominus directus*, siue *Proprietarius*.

Dicitur etiam dominium plēnum ex parte subiecti: si quis confortem humani dominij non habeat: non plēnum, adeoque dominium commune seu partiale, si habeat. Atque hæc generatim spectat ad diuisionem seu varias acceptiones iuris, prout legitimam facultatem ad personā vel rem aliquam significat: nunc quādā ex his membris sigillatim magis declaranda.

D V B I V M II.

Quid sit dominium perfectū; quid item vsusfructus, seruitus, vsus; Et an vsus rei semper à dominio sit separabilis.

Ad S. Thom. 2. 2. q. 66. a. 1. & 2.

13 **Q**ueritur primo, quidnam dicatur, & sit *dominium perfectum*. Respondeo: Dominiū plēnum seu perfectum dicitur illud, quod non solū proprie, sed etiam per excellentiam tale est. Id definitur à Iureconsultis, ex Bartholo in l. 17. ff. de acquirenda possessione: *Est ius perfecte disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur*. Quæ definitio, si modo particula, *corporali*, omitatur, etiā à Theologis recte admittitur: hi enim etiam ius ad libertatem, famam, honorem &c. dominium vocant, quamuis Iurecōsulti eiusmodi rerū incorporalium dominiū, vocare soleant tantum *quasi dominium*; vt & *quasi possessionem*.

14 Dicitur autem, *perfecte*, vt significetur, dominium posse ita disponere, tum propria autoritate, tum ad suum cōmodum, idque tam de rei ipsius vsu, quam de substantia.

Additur, *nisi lege prohibeatur*: Quia per accidens fit nonnunquam, vt dominus legum autoritate interdicitur certo quopiam rerum suarum vsu, vel dispositione, vt in maioratibus, fidei cōmissis, & bonis pupillorū accidit, quorū dominiū nihilominus esse apud primogenitos, fidei cōmissarios & pupillos, melior habet tam Theologorum, quā iuris peritorum sententia, apud Sorū l. 4. q. 1. a. 1. Couarruuiam lib. 1. var. c. 15. Valentiam q. 10. pun. 1. Molinam disp. 6. Vasquez 1. 2. tom. 2. disp. 169. n. 32. ex illo ad Galat. 4. v. 1. *Cum sit dominus omnis*.

15 Atque hac definitione proinde excluduntur, tū omnia iura ad rem; tū iura quādā in re minus perfecta, vt pignus, hypotheca, vsus, vsusfructus, ius coniugum, proprietates feudales, vt & dominium quoddam directum aliquorum Religiosorū, ante renunciationem valde imperfectum & impeditū; de quo disp. vlt. q. 3. du. 6. Illi enim nec sua auctoritate, nec in suum vsum disponere de eiusmodi rebus quidquam possunt.

16 **Q**ueritur secūdo, quid per *vsus* intelligatur. Respondeo. vsus late loquendo alius dicitur *Facti*, qui est ipsa actualis rei vsurpatio; alius *Iuris*, seu ipsum ius vtendi; quod in rebus quidem proprijs dicitur vsus causalis, quasi videlicet consequenter ab ipsa rei proprietate causatus: in alienis

autem.